

In Poualtlahtoyan Cuepayotl ipa Cualliyotl Altemepemeh ipa Metzico, icah axiltia oitoa ipa zentlamantoli cuepaliztli X ipa Nauatiliztli Uellitiyotl Itepouic ipa Altemepemeh Metzico, ipa neluayotl 1º, 2º, iuan 133 ipa Nauatilalitzli ipa Zemiquimatiliztli in Altemepemeh Metzicameh; 17, 51, xexeloa III, ipa Nauatilalitzli ipa Zemiquimatiliztli in Altemepemeh tlanemani iuan Uepacac ipa Metzico ; 2 y 3 ipa Nautilli tlen oi nextia icayotl tecutequitl amonepantla tocanimeh Consejo Estatal para el Desarrollo Integral de los Pueblos Indígenas del Altemepemeh Metzico; 6 iuan 9 ipa Nautilli ipa Nautilli Melauac iuan Nemiliztli Nemiliztli Ixaichatecatl Altemepemeh Metzico Ley de Derechos y Cultura Indígena del Estado de México; 1, 2, 3 iuan 6 ipa tlalnamiqúi TlanamiquiyotlC 169 de la Organización Internacional del Trabajo (OIT) ipan Tequittiyotl. Altemepemeh Ixaichatecatecameh iuan Calpulli ipa Tlalpameh Amonehyolmaqui Pueblos Indígenas y Tribales en Países Independientes; 19 iuan 32 ipa in la Declaración de las Naciones Unidas sobre ipampa Melauac Ixaitecatl Derechos de los Pueblos Indígenas; XXII de la Declaración Americana sobre Derechos de los Pueblos Indígenas; iuan tocameh necameh:-

----- **ACHTOYOLIZTLIMEH** -----
----- **(POUALLI ACHTONEYOLNOTZALIZTLI)** -----

Tlapania tlen oi chiuac tenamaquiliztli icah uillicalializtli in iluilt ipampa 6 iuan 7 ipa octubre ipa 2022, ipampa in zelticaquiztli calpultin altemepemeh ixachitecameh : **Mazahua, Otomitl, Náhuatl, Tlahuica** iuan **Matlazinca**, tlen caua: (i) tlacamatlacuilotontli ipa zan nitlamini neyolnotzaliztli; (ii) tlacamatlacuilotontli ipa caplpuntin iuan nepentlacticayotl ixaichatecameh ipampa icameh netolnotzaliztlimeh; (iii) tlazelmiluiliztli ipa chiuca uiliztlahtolli ipa neyolnotzaliztli; (iv) in chiuca iztli calaquiyotl iuan chiuca iyomeh ipa tlamiliztlin ipa mazeualiltin tlateixpauilli tequiuquemeh tepacholiztli iuan tlacuilomachiotl ipa nepentlacticayomeh iuan calpultin ixaichatecameh iuan cacatzatlacameh ipampa inin peualiztli i

-----**-TLANAMIQUIYOLIZTLI-**-----

Ipa ohtli neyolnotzaliztli achtoyotl neyolnoyotl iuan tlanemani tlanonotzatli, ipampampa **in calpultin iuan nepentlatquicayomeh ixachitecameh iuan cacatzatlacameh ipampa Altepemeh Tlanemini iuan Uecapac Metzico**, chiuallini, tlautiauni, tequiauque talmamalli, zeltecaquiztli, telpochtlatoc, mauitzticayotl, alpetetlahoani ixachitecameh, selticaquiztli, iuan cacatzmeh, tlaxixqui, tlahhtocan, iuan tlahhtomeh ipa nepentlaticayomeh, iuan calpultin ixachitecameh, tecpana milpan, tecpanimeh, iuan calpultin, icameh Altepemeh Tlanemini iuan Uecapac ipa Metzico; Coatlacan ixachitecameh, semiacyotl; coatlacan ixachitecameh, chantlacatl mazeualtin, iuan tlacameh iaun ziaumeh nequi tlahhtoa ipa tlazemihtolli, iuan zentiliztli ixachitecameh nequi tlahhtoa apan inin neyolnotzaliztli tepetzalan ipa **“Foro de interculturalismo para la reforma de la Ley Orgánica del Poder Judicial del Estado de México”**, tlen icaz iluimeh 18, 19, 20, 25, 26 y 27 ipa octubre, 8, 9, iuan 10 ipa noviembre de 2022, copan iuan xacaloameh tlen oittia inin nonzaliztli inin temoa tocah; -----

I. Tenaualiztli.

Tlazelmilua tlen Altepemeyotl piltzintia iuan tlen tecpauia iuan melauameh ipa tlacamecayomehaxcaitl altepemeh ixachitecameh ipampa Altepemeh Metzico, nequi chiu yectillia nauatilaliztli iuan tlanamatiliztli iuan chiu temo ittaliztli miac nemiliztli ipampa nequi oizcaquiliztli oitto, tlanamaquilistli iuan nepentlaquicayotl ipampa ican oitto cuepaliztli Ley Orgánica del Poder Judicial del Estado de México. Oittoaliztli ipampa ipampa Suprema Corte de Justicia de la Nación in chiuiliztli amo nauatilaliztli 121/2019 iuan miac piac icah xi nequi miac tlahhtocan yancuic ohtlin nauatiyotl ipampa nonzaliztli altepemeh iuan nepentlatquicayotl ixachitecameh iuan cacatzac ixachitecameh quenin ittoa nauatiyotl cualli nemilitli cuepaliztli i nemih calpultin iuan nepentlatquicayotl ixachitecameh achtoyotl cualli nemiliztli iuan tlanemalli, tlanonotzatli iuan cualli

yectli, iuan cualli ipampa altepeme*h* iuan nepentlaquicayotl, ixachitecame*h* inin altepeme*h* tecpana inin ohtli cuepaliztli nahuatiyotl.

Ohtin tlahtoalitzli ipampa amo calixcuatl nochi tlazemihtolli ipampa icah inin cuepaliztli iuan icah Ley Orgánica del Poder Judicial del Altepeme*h* ipa Metzico icah de México:

Zentlamantli 1. In chiualiztli tlatzontequillili icah uitzlaocolt Uelityotl itechpouic oitocah Nauatilalitzli Tecpana Altepeme*h* Tlanemani iuan Uecapac Metzico iuna cuescomatl ipampa:
[...] c) **Zente Calmelactli Achitlamente*h* Ixachitlacame*h*;**

Zentlamantli 8. In Ueitemaztiane*h* i chiu*h* chiualiztlin ipa iuan Calmelactlin Calmaxcalli, Poualtlahtoyan Cueponiyotl, Calmelactli Zentelitzli, Calmelactli Nauatilalitzli iuan **Calmelactli Tlalmantin Ixachitecame*h*** tlen icah mattiliztli i zetillia ipampa tlahtocaliztli.

Zentlamantli 19. In Poualtlahtoyan Acoliztli ipa Cualliyoliztli icaz chiualiztli ipampa::
[...] V. **In Calmelactli Achitlamente*h* Ixachitlacame*h*.**

Zentlamantli 25 BIS. In Calmelactli Achitlamente*h* Ixachitlacame*h* melaualiaz nauatiltlacayotl calpultin iuan tlatzontequiliztli pia toca*h* inin: :

I. Mattiliztli ipa cualtocame*h* teoyiquiyotl tlaziuitilli itechpouic ipa quenin inin zente xexeloa icah quenin calpultin ixachitlacame*h* iuan i oitocame*h* tlahtoltin axcattia calpultin ixachitlacame*h* tlen nauatiltlacayotl tlacame*h*;

II. Chiu*h* Emitir ihtoani ipan neyolnotza ipa Altepeme*h* iuan nepentlaticayotl ixachitlacame*h* panqueyotl nauatilli ipampa ittayiotl ohtiliztli i chiu*h* axiltia iuan melaualiaz nauatiltlacayotl oitoc Nauatilalitzli ipa Altepeme*h* Metzico iuan Nauatilalitzli ipa Altepeme*h* nochi anauac Metzico, Nepantlan iuan nochi cualli Nauatiyotl icah Metzico Tenocitlan iuan nochi Nauatilalitzli ipa Altepeme*h* Metzico,

III. Tlazemihtolli ipampa tlahtocan tlen chiu*h*alitzli ipampa tetlazontequiliztli ittayoliztli nepanemiliztli tlatzontequillili:

IV. Mittoalitzli iuan ipalmeh ecaualiztli ipampa nauatiltlacayotl calpultin xachitlacame*h* oipano amo axiltia nochi

Tlalnemiccia oi chiuac: Comisión de Derechos Humanos ipampa Altepeme*h* Metzico, iuan

V. Matti amo tlanemiliztli ipam neyocoliztli ipampa melauac ipa neyolnotzalitzli ipampa achtoyotl tetlauelcaquilistli tlanemani tlanonotzatli Calpultin iuan nepentlatquicayotl ixachitlacame*h* ipan Nauatilalitzli Ipanocayotl ipampa Tecpanalitzli iuan nochi tlanamtiliztli oi ixitta altepeme*h* Metzico iuan in Nauatilalitzli Metzico.

In Calmelactli Achitlamente*h* Ixachitlacame*h* i uallaz tequitl ipampa in tlaneltiliztli yolomatqui

<p><i>íuan monequi.</i></p>
<p>Zentlamantli 38. <i>In tlahtoani zezen Calmelactli calmachtiloyan, poualtlahtoyan cuepohltli, Calmelactli Nauatilalitzli íuan Calmelactli Achitlamentli Ixachitlacameh ícah pepena, ípa metzin enero zezen ípa zezen ziumeh, ípampa achimochintin ípa netolli nochi ihtin tlacameh, íuan amo uellitti ícah zamana ome cauimeh. Ípanmpa notechcopa, Calmelactli Zezelitzli, in temaztialitzli ícaz tlahtoani.</i></p>
<p>Zentlamantli 42 BIS. <i>In Calmelactli Achitlamentli Ixachitlacameh ícah chiualitzli yei Temaiztilitzlin ípampa tlahtocan.</i></p> <p><i>In Temaiztilitzlin ípa Calmelactli Achitlamentli Ixachitlacameh ícah pepena ípampa nezentaliliztli.</i></p>
<p>Zentlamantli 89. [...]i</p> <p><i>Ípampa oittoa tlahtoaliztli tlen ittoaliztli ípa tlatzontequilistli ípa epaltel poualtlahtoyan, in Calmelactli Nauatilalitzli íuan in Calmelactli Achitlamentli Ixachitlacameh chiualitzliz nemiliztli Nauayotl chiuá oícah tlahtoaliztli quenin tlen yectillia ixcoyotl nauatiltlacayotl. Inin Nauatíyotl ícaz tlapouallitzli ípampa nochi zezelia nauitíyotl ípampa Uellitti itechpouic.</i></p>
<p>Zentlamantli 99. <i>Ícah tenamacitli tlahtoani:</i></p> <p><i>[...] XII. Tozolistli tlen Tlahtoanimeh calmelactin calmamaxcalli poualtlahtoyan acouiliztli, in Calmelactli Nauatilalitzli íuan in Calmelactli Achitlamentli Ixachitlacameh, temaztianiyoumeh ípa Calmelactlin ízelitzli, niman quenin amoxtocaitl ípa poualtlahtoyan íuan topilemeh macaz meztiliztli in xacalóa tlamantli tlazemachtilitzli ípa í xcomaliztli, [...]</i></p>
<p>Zentlamantli 106. <i>Ícah cualliyomeh íuan netlatlaliliztli Tlahtocan:</i></p> <p><i>[...] X. Panolitzli nepantla in temaztianiiliztli tlen chiualitzli zezeloa Tlahtocan, quin , ícah chiualitzli cauítl ícah Calmelactli Nauatilalitzli íuan in Calmelactli Achitlamentli Ixachitlacameh ninocaqui Nauatíyotl macaz ixcoyan nezentaliliztli; [...]</i></p>
<p>Zentlamantli 185. <i>Ícah chiualitzli ípampa ícayomeh chiuá cualli.</i></p> <p><i>[...] II. In tlahtoanimeh Calmelactli temaztianiyoumeh, poualtlahtoyan acoualiztli Calmelactli Nauatilalitzli íuan in Calmelactli Achitlamentli Ixachitlacameh íuan Calmelactli ízelitzli; [...]</i></p>

----- **IHHTIN**

TLAIXQUETZALLI-----

Quenin inin tlacuillono inn nonzalitzli, aneh ninam achtyotl mattiliztli ípampa tecpana tequiauque chiualitzli quenin ícah inin **NELUAYOMEH III**, in calpultin íuan nepentlaquicaytotl íxachitecameh íuan cacatzatlacameh, zezen tlahtoa íuan amotlamini tleic nonzalitzlin no inin ohtli nonzalitzli ípampa yeyecolitzli ihtin in

tlatamachiliztli inin itlacoltiliztli ihtin nemilitli tlazontquillilli ini cuepaliztli ipampa pueblos y comunidades indígenas y afromexicanos, a través del diálogo y acuerdos, Ley Orgánica del Poder Judicial del Altepemeh Metzico ipampa Estado de México ipampa cueponia zente Calmelactli Achitlamentli Ixachitlacameh.

----- **POUALLI IPA TLAHTOALIZTLI** -----

II. Zan nitlami ioa tlahtocan.

In ohtliyotl nonzaliztli pia quenin zan nitlami:

1. Maca Zeliayotl Recibir tlazemihtolli, tlahtoanimah, ittoamen nochi yeyoliztli ipamapa cuepalitli propuestas, in Ley Orgánica del Uellitti Poder Judicial del Altepemeh Metzico icah nepantla nemiliztli tlazontequillilli nextia Calmelactli Achitlamentli Ixachitlacameh.
2. Mattiliztli in elliluitilli iuan anematiliztli altepemeh calpultin iuan nepentlaquicayomeh iuan Ixachitlacameh iuan cacatzac nochi nepantla nemiliztli tlazontequilili.

Ipampa yolnonotza iuan tlahtoalliztli, uiquillia icah nochi peualiztli cualliyot ipa nauatiltlacayotl cualli nemi **quemaliztli tlacameh iuan achi cualli.**

III. Copan, xacaloa, imaniyotl icah ipampa nonzalitli achtoyotl ipampa calpulli Nahuatl.

Zentlaximeh achto nonzaliztli

Copan	Xacaloa	Imani	Altepetlahtocayotl
Capulhuac	Miércoles 19 de octubre	16:00	Amecameca, Capulhuac, Joquicingo, Malinalco, Sultepec, Tejupilco, Temascaltepec, Tenango del Valle, Texcoco, Tianguistenco y Xalatlaco

Zentlaximeh ipa tlahtoalitzli

Copan	Xacaloa	Imani	Altepetlahtocayotl
Capulhuac	Miércoles 26 de octubre	16:00	Amecameca, Capulhuac, Joquicingo, Malinalco, Sultepec, Tejupilco, Temascaltepec, Tenango del Valle, Texcoco, Tianguistenco y Xalatlaco

Zentlaximeh ipa teixquizalitzli

Copan	Xacaloa	Imani	Altepetlahtocayotl
Capulhuac	Miércoles 9 de noviembre	16:00	Amecameca, Capulhuac, Joquicingo, Malinalco, Sultepec, Tejupilco, Temascaltepec, Tenango del Valle, Texcoco, Tianguistenco y Xalatlaco

IV. Acopechtli ipa tlahtoalitzatli iuan tlazemihtolli

Pouallini nonzalitzli: tlazemachiliztli ipa techmotlaniliztli ziuameh iuan tlacameh iuan mazaualtinEn maca peua zente imani achto iuan nochi iuan tequittimeh iuan nochi, nochipa tlahtocan iuan tequittiyomeh penua inin niman oittoa inin nonzalitzli.

I Chiualitzli tlahtocah, icah cualli tlahtoameh nemiliztli, tlen achtoyotmeh macaz ipampa mattiliztli zezen inin nonzalitzli. Oi tocani zente pouallini, tlen maca nochi tlahtoalitzli, nenemillia, tlamachillian tlen itayomeh in zezen acopechtli iuan icah tlacuillolliyotl zente pouallini tlahtocan, maca itlacuillolli maca chiualitzli ipamapa chiauyotl amotlamini tlahtocan.

Nochi zentilia, ualla Uellitti itechpouic Poder Judicial del Altepeh Metzico ipampa ihitlacolitzli ipampa tlahtoalitzli ipampa chiaua cualli yectillia Oitocalitzli

ipampa cuepaliztli Altepemeh Metzico Ley Orgánica ioa Uellitti itechpouic Altepemeh Metzico .

----- ZENTILLIA ZATEPAM -----

V. In Nanquillia in neyolnoztzaliztli

In amotlamini achtoyotl nonzaliztli icah ittayor iluitl miércoles 30 de noviembre de 2022, ipampa <https://www.pjedomex.gob.mx> nican tlacuillolli “CONSULTA INDÍGENA”, del Poder Judicial del Estado de México.

VI. Nonzaliztli iuan tlanamiqui.

Ipampa miac tlanonozalitzli acopan inin tlanonozalitzli ipampa mattiyotl ittaliztli achtoyotl iuan ameoneuquimeh iuna tlazemitolli, Xi uallaliztli ipa calixatl itechpouic ipa Altepemeh ipa Metzico inin nican calixatl <https://www.pjedomex.gob.mx> ipampa tetzonuilstl “CONSULTA INDÍGENA”

Ipa nonehcopa amo ualla ueuetlahtolli capaliztli titlani zente amatlacuiliztli icpiticayotl nican consultaindigena@pjedomex.gob.mx nochi ihcuallia macaliztli cualliyoh nepantla nemilitli tlazontequilili ipampa cuepaliztli in Ley Orgánica del Poder Judicial del Estado de México tlanamini poualliniyotl Calmelactli Achitlamentli.

Ipampa iuan omeyoloa iuan oittoameh icah inin tlapoalli: 722 167 9200, uica 15321. Imaniliztli ipa Horario de tlayeuacaliztli: lunes a viernes, de 9:00 a 17:00 imanimeh .

In inin Nonzaliztli icah aueyac icah **Aueyac Tlanonozalitzli**, quenin chiu macaz tlanonozalitzli ipampa quenin macaz chiu tlanonozalitzli ipampa uiliztlahtolli nonzaliztli achtoyotl, ipa amotlamini polliu nochi ohtlin cuepaliztli in Ley

PODER JUDICIAL
DEL ESTADO DE MÉXICO

Orgánica del Poder Judicial del Estado de México ipampa zetillia zentilia
Calmelactli Achitlamentli Ixachitlacameh.

Nochi amo icah inin Nonzaliztli icah copitlahtoa icah tecpaniyomeh ixonomaliztli.

Toluca de Lerdo, a 10 de octubre de 2022.

TLAYEUACALIZTLI

DR. RICARDO SODI CUELLAR
MAGISTRADO PRESIDENTE DEL TRIBUNAL SUPERIOR DE
JUSTICIA
DEL ESTADO DE MÉXICO Y DEL CONSEJO DE LA JUDICATURA